

Helena Isoniemi (os Ovaska)

LKT, Dos, FEBS, professori

Helena Isoniemi (os Ovaska) syntyi 1951 Helsingissä ja kirjoitti ylioppilaaksi Imatran yhteislyseosta. Seuraavaksi vuorossa olivat lääketieteen opinnot Helsingissä, LL1977, kirurgian erikoislääkäri 1984, hallinnon pätevyys (2-vuotinen koulutusohjelma) Helsingin yliopiston lääketieteellinen tiedekunta 2003, LKT 1991 HY, kirurgian dosentti 1993 ja professori (h.c.) 2013.

Työkokemus: Lääkäriksi valmistumisen jälkeen Helena aloitti kirurgian erikoistumispalvelun Helsingin yliopistollisessa sairaalassa, jatkoi koulutusta Mikkelin keskussairaalassa 1978, jonka jälkeen Marian sairaalassa 1979-1983. Yliopistovuotta hän lähti suorittamaan Kirurgiseen sairaalaan (IV kirurgian klinikka HYKS), omien sanojensa mukaan vakaana aikomuksenaan palata ”maalaiskirurgiksi” Marian sairaalaan, josta oli lupailtu osastonlääkäriin virkaa. Toisin kävi. Ensin hänet houkuteltiin mukaan Kirurgisen sairaalan elinsiirtoyksikköön, jossa oli aloitettu maksansiirrot munuaissiirtojen lisäksi, ja muutaman vuoden vastustelun jälkeen myös mukaan tutkimustyöhön, josta ei ollut paluuta entiseen. Elinsiirtoyksikön virkanimikkeet olivat vaihtelevia koska ala ei ole oma erikoisala. Välillä hän oli vt. nefrologi ja lähimpänä elinsiirtoja kirurgina oli työnimike Transplantaatio- ja dialyysikirurgian apulaislääkäri. Työ jatkui elinsiirtoyksikössä, nimikkeet muuttuivat kirurgian erikoislääkäristä osastonylilääkäriin. Maksakirurgia ja elinsiirrot siirtyivät Kirurgisesta sairaalasta Meilahteen Kolmiosairaalaan joulukuussa 2010. Helena oli ylilääkärinä Elinsiirto- ja maksakirurgian klinikalla 2011-2019 sekä Endokrinologian ja parenkyymielinsairauksien linjajohtajana Vatsakeskuksessa 2015-19 kliinisestä työstä eläkkeelle jäämiseen saakka. Työt jatkuvat edelleen tutkijana Vatsakeskuksessa väitöskirjaoppilaiden parissa vielä hetken aikaa.

Koulutus ulkomailla ja toiminnan kehittäminen: King` s College Lontoo (maksan tehohoito) ja Queen Elizabeth Hospital Birmingham (maksansiirrot) 1994, lisäksi lyhyet klinikkavierailut, joista tuliaisena uusia tekniikoita ja laitteita. Queen Mary Hospital, University of Hong Kong (uuden polven CUSA 1998), Ospedale Civile Milano, prof Livraghi (termoablaatio 2000), Kyoto prof Tanaka and Tokyo prof Makuuchi (maksakirurgiset tekniikat ja maksansiirto elävältä luovuttajalta 2002) sekä Hôpital Paul Brousse Paris prof R. Adam and Hopital Claude Huriez Lille prof Pruvot (resektiotekniikoita 2003). Maksakirurgia kehittyi maksansiirtojen rinnalla.

Helena toi Saksasta Suomeen maksan koneellisen vajaatoiminnan tukihoidon albumiindialyysin (MARS) 2001 ja kehitti sitä yhdessä Kirurgisen sairaalan teholääkäreiden (R. Orko ja A. Koivusalo) kanssa. Helena on aktiivisesti ottanut käyttöön maksakasvainten hoitomuotoja, joita voidaan liittää kirurgiseen hoitoon (termoablaatio, TACE, SIRT). Maksan etäpesäkkeiden moniammatillinen hoito ja oman klinikan tulosten vertaisarviointi kansainvälisiin tuloksiin on tärkeää, mistä syystä klinikka on mukana useissa kansainvälisissä elinsiirtorekistereissä ja kolorektaalisyövän etäpesäkekirurgian rekisterissä. Helena on kehittänyt Suomen maksansiirtorekisterin ja on ollut mukana kehittämässä vastaavaa pohjoismaista ja eurooppalaista rekisteriä.

Tutkimustoiminta: Helena osoitti väitöskirjassaan prospektiivisessa satunnaistetussa tutkimuksessa kolmoisimmunosuppression olevan paras estämään munuaissiirännäiseen vähitellen kehittyvää kroonista vauriota. Tutkimuksen painopisteet olivat aluksi munuais- ja maksasiirännäisen hylkimisreaktioissa ja elinsiirtojen pitkäaikaisvaikutuksissa. Hän on ollut mukana 10 kansainvälisessä immunosuppressiotutkimuksessa Suomen päättäjänä. Sitten painopisteet siirtyivät äkillisen maksan toiminnan pettämisen mekanismien selvittämiseen, mekaaniseen maksan tukihoidon, maksansiirtojen ennustekijät ja indikaatiot sekä erityisesti maksan maligniteetteihin liittyvä tutkimus. Kiinnostus terveystaloustieteeseen on johtanut maksansiirron hinnan laskemiseen prosessimallinnuksen kautta ja laatu painotteisen elinvuoden laskemiseen sekä FINOHTA:n kanssa yhteistyössä MARS hoidon tuloksellisuuden arviointi uutena hoitona. Helena suunnitteli valtakunnallisen prospektiivisen tutkimuksen yhdessä onkologi P. Österlundin kanssa levinneestä paksuperäsuoli syövästä 10 vuotta sitten. Tutkimus on tuottanut yli 20 erilaista julkaisua ja jatkuu edelleen translationaalisenä tutkimuksena.

Julkaisutoiminta: Vertaisarvioituja alkuperäisjulkaisuja on yli 250, mm. akuutista maksan vajaatoiminnasta, maksakirurgiasta ja elinsiirroista. Lisäksi hänen nimissään on lukemattomia katsauksia, pääkirjoituksia, kirjan kappaleita eri oppikirjoissa ja Gastroenterologia ja Hepatologia -kirjan toimittajana yhtenä neljästä.

Muu tieteellinen toiminta: Helena on kahdeksan väitöskirjan ohjaaja, ollut väitöskirjojen asiantuntijana Suomessa, Italiassa ja Ruotsissa, vastaväittäjänä, dosenttiasiantuntijana ja Ruotsissa professuurin asiantuntijana. Hänet on kutsuttu luennoimaan 15:een ulkomaiseen yliopistoon tai kongressiin. Hänen asiantuntemustansa on käytetty lukuisten tieteellisten julkaisujen vertaisarvioijana, hän on kuulunut kolmen julkaisun toimituskuntaan ja ollut säännöllisesti useita vuosia elinsiirtoalan kansainvälisten sekä Euroopan maksatutkijoiden yhdistyksen (EASL) kongressien tieteellisten esitysten valintatoimikunnissa.

Yhdistystoiminta ja asiantuntijuus: Suomen Transplantaatiokirurgisen yhdistyksen pj. 2008-2012, Kirurgiyhdistyksen hallitus 2006-09, Colores-ry Suomen suolistosyöpäyhdistyksen hallituksen pj. ja Suomen Syöpäjärjestöjen valtuuskunnan jäsen 2011-15, Scandiatransplant hallituksen jäsen 2010-2016, perustava jäsen ja tutkinnon kuulustelijana Division of Transplantation, UEMS, Section of Surgery 2007, Euroopan maksatutkijoiden (EASL) eettisen toimikunnan pohjoismainen jäsen 2015-2017.

Useiden apurahatoimikuntien jäsenenä: HUS EVO -toimikunnan ja Biomedicum-säätiön jäsen 2003-08, Munuaissäätiön ja Vatsatautien tutkimussäätiön hallituksen sekä apurahatoimikunnan jäsen sekä Suomen syöpäsäätiön apurahatoimikunnan jäsen 2013 alkaen.

Asiantuntijana STM ja EU komission elinsiirtotoimikunnissa 2013-18 sekä potilasvahinkoyhdistyksessä, Suomen lääkevalvontavirastossa ja vastaavassa eurooppalaisessa (EMA).

Huomionosoitukset: Mary ja Georg C. Ehrnrooth -säätiön palkinto 2017, European Board of Surgery Qualification Honorary Diploma 2010, valinta Suomen tiedeseuran (Societas Scientiarum Fennica) biotieteellisen osaston 2017 ja ESan (European Surgical Association) 2011 jäseneksi, kunniajäsen Suomen Transplantaatiokirurgisessa yhdistyksessä sekä Suomen Gastroenterologiyhdistyksessä.